

SAMEN STERK ZONDER STIGMA

GOUDEN REGELS
STIGMA EN
WOORDVOERING

IEDEREEN HEEFT VOOROORDELEN. ZO SIMPEL IS HET. JIJ OOK. ALS JE JE HIERVAN BEWUST BENT EN ERNAAR HANDELT, VOORKOM JE DAT JE ONGEWILD BIJDRAAGT AAN STIGMATISERING VAN MENSEN MET PSYCHISCHE AANDOENINGEN. MEDIA HEBBEN GROTE INVLOED OP DE PUBLIEKE OPINIE OVER PSYCHISCHE GEZONDHEID. SAMEN STERK PLEIT VOOR BERICHTGEVING ZONDER STIGMA. JIJ ALS WOORDVOERDER OF COMMUNICATIE-SPECIALIST KUNT DAARAAN BIJDRAGEN. HIERNA HET HOE, WAT EN WAAROM.

WAT IS STIGMA IN DE MEDIA?

Berichtgeving over incidenten waarbij mensen met psychische aandoeningen zijn betrokken, is regelmatig pijnlijk en stigmatiserend. Zo wordt psychische kwetsbaarheid vaak gelinkt aan geweld. Of de suggestie gewekt dat het mensen betreft die 'anders zijn dan wij'. Dit is kwetsend voor individuen en zet de samenleving op een verkeerd been. Het merendeel van psychisch kwetsbare personen is niet gewelddadig of anders: iedereen kan ermee te maken krijgen.

WAAROM MEDIA ZONDER STIGMA?

Psychische klachten zijn vaak ernstig en ontwrichtend. Misvattingen en vooroordelen helpen dan niet mee. Stigma zorgt voor schaamte, isolement en het belemmert herstel. Het kan leiden tot sociale problemen, uitsluiting en discriminatie.

HOE STIGMAVRIJE MEDIA CREËREN?

We willen allemaal leven in een wereld die vrij is van vooroordelen en stigmatisering. Dat vraagt om verantwoordelijkheid bij de media, maar ook bij de 'leveranciers' van nieuws. Ook jij kunt iets doen: als woordvoerders en communicatiespecialisten bij instellingen, koepelorganisaties of belangenverenigingen zonder stigma communiceren, is de eerste stap gezet naar berichtgeving zonder stigma.

ALTIJD IN HET ACHTERHOOFD

- Communiceer 'inclusief' en ga uit van diversiteit: bedenk dat personen met een psychische aandoening allereerst mensen zijn als iedereen: ouders, collega's, burens, vrienden. Met ieder zijn eigenaardigheden, dromen, verlangens, successen en mislukkingen. De lijn tussen wel en geen aandoening is dun: het kan iedereen overkomen. Jou ook. Wij-zij denken creëert schijntegenstellingen. Realiseer je dit en zoek naar andere oplossingen.
- Gebruik genuanceerde taal en beelden als het gaat over psychische aandoeningen. Ga uit van veerkracht, herstel waar mogelijk. Maar wees er ook niet geheimzinnig over: bagatelliseren kan evengoed stigmatiserend werken.
- Extreme gebeurtenissen krijgen veel aandacht in de media. Zo werkt het nu eenmaal in de journalistiek. Maar je kunt daar wel iets tegenover zetten om evenwicht te bewaren. Geef goede voorlichting die een oprecht en evenwichtig beeld geeft van het leven van mensen met een psychische kwetsbaarheid.

- Wees empathisch. Ga uit van de rol en positie van mensen waarom het gaat. Zeg bijvoorbeeld dat 'onze cliënten recht hebben op privacy, stel jezelf eens voor in zo'n situatie' en niet dat 'het beroepsgeheim niet toelaat dat ik nadere mededelingen doe'. Inhoudelijk zeg je hetzelfde, maar het eerste statement is persoonlijk en beschermend en het tweede zakelijk en defensief.
- Toets je communicatie bij cliënten. Overleg met hen over de lijn van je woordvoering.
- Als de berichtgeving er helemaal naast zit, doe dan niet aan publieke naming en shaming. Benader de journalist persoonlijk, leg uit waar de pijn zit en doe suggesties voor een andere en betere berichtgeving.

VERWIJS DOOR

VERDUIDELIJK
WAAROVER
HET GAAT

GEEF KORTE
HELDERE
STATEMENTS

WWW.SAMENSTERKZONDERSTIGMA.NL

BERICHTGEVING ZONDER STIGMA

HET BELANGRIJKSTE DAT EXPERTS EN ERVARINGSDESKUNDIGEN KUNNEN DOEN BIJ INCIDENTEN:

- Als geweld het onderwerp is, schets dan een context. Benadruk dat iemand met een psychische aandoening niet per definitie gevaarlijk of incompetent is en toon empathie voor mogelijke slachtoffers. Heb cijfers paraat die vooroordelen pareren.
- Als iemands gezondheid relevant is, wees dan zeker van je bron. Bied duiding en data over de laatste inzichten rond de aandoening.
- Als deskundige kun je respectvol laten zien waarmee iemands gedrag mogelijk heeft te maken, zonder direct een diagnose te stellen.
- Vraag ook reacties van mensen met eenzelfde diagnose of ervaring. Vooral een realistisch-optimistische kijk werkt destigmatiserend.

PRIVACY ZONDER STIGMA

PRIVACY IS EEN INGEWIKKELD ISSUE ALS HET GAAT OM BERICHTGEVING IN DE MEDIA. DAT KOMT OMDAT BELANGEN VANUIT DE SAMENLEVING EN HET INDIVIDU HIER OP GESPANNEN VOET STAAN. ARTSEN/ BEHANDELAARS HEBBEN TE MAKEN MET HUN BEROEPSGEHEIM. ZE GEBRUIKEN DIT OM DE PRIVACY VAN HUN CLIËNTEN TE BESCHERMEN, NIET OM ZAKEN 'ONDER DE PET' TE HOUDEN.

TIPS VOOR WOORDVOERING

- Noem niet je beroepsgeheim maar vertel waarom je niet kunt ingaan op individuele casussen: 'Privacy is voor de cliënt, stel je voor dat je zelf...'.
- Zorg voor een inhoudelijk antwoord. Niets zeggen is alleen een goede optie als een journalist bij jou echt aan het verkeerde adres is. Verwijs zo mogelijk door naar iemand die wel antwoord kan geven.
- Vermijd dooddoeners als: 'Ik ken die casus niet' of 'ik weet niets van het onderwerp' (tenzij het echt helemaal niet over jouw werkterrein gaat). Ga zo nodig op zoek naar iemand die er wel van weet.

DESKUNDIGEN ZONDER STIGMA

ALS JE DESKUNDIGEN INZET VANUIT ERVARING OF PROFESSION, LEG HEN DAN DE 'MEDIASPELREGELS' UIT:

- Maak de deskundigen duidelijk hoe de media werken. Journalisten bepalen bijvoorbeeld zelf waarom ze iets nieuwswaardig vinden. En ze zijn vooral geïnteresseerd in controverses en minder in nuances.
- Oefen met deskundigen in het geven van korte, heldere statements die in enkele zinnen duidelijk maken waarover het gaat.
- De verpakking van de boodschap is belangrijk. Laat deskundigen aansprekend vertellen over psychische aandoeningen en bedenk tot de verbeelding sprekende metaforen. Het gaat er om hoe je iets vertelt (zie ook privacy): durf, openheid, humor en zelfspot kunnen helpen.
- Maak deskundigen duidelijk wat journalisten willen, hoe je daaraan kunt beantwoorden, welke eisen je stelt en welke grenzen je trekt. De afspraak dat je een publicatie vooraf mag inzien en feitelijke onjuistheden corrigeert, is niet te veel gevraagd. Mits je snel reageert en niet meer corrigeert dan de feitelijke onjuistheden.

OPENHEID KAN
HELPEN

SCHETS EEN
CONTEXT

ZIE
MIJ

TOON
EMPATHIE

GEEN NAMING
EN SHAMING

WWW.SAMENSTERKZONDERSTIGMA.NL